VIDYA SHREE ACADEMY
SR. SEC. SCHOOL

An English Medium Co.Ed. School | Science & Commerce
W : www.vsajaipur.com | E : vsajaipur@gmail.com M. : +91 9460356652, 8058999828
Add. : 84, Krishna Vihar, Behind Narayan Niwas, Gopalpura Bypass, Jaipur - 302015
/vsajaipur | /vsajaipur | /vidyashreeacademy | /vsa_jaipur

Class-10 Sub-Sanskrit gr Ch-3 Date:22 -7-20

दिए गए कार्य को copyमें पूर्ण करें l

अभ्यासः—2

अधोलिखितरेखांकित पदेषु विभक्तिं तत् कारणं च लिखत—

(निम्नलिखित रेखांकित पदों में विभक्ति और उसका कारण लिखिए।

1. कपोतराजः लुब्धान् कपोतान् प्रति आह।
2. कुतोऽत्र निर्जने वने तण्डुलकणानां सम्भवः?
3. प्रक्रीडितु सिंहाशिशु बलात्कारेण कर्षति।
4. खलु ऋषिजनेन सर्वदमन इति कृतनामधेयोऽसि।
5. गच्छ त्वं मदीये उटजे।
6. ऋषिकुमारस्य वर्णचित्रितो मृत्तिकामयूर तिष्ठति।
7. धर्मदारायाः परित्यागनो नम संकीर्तयितुं चिन्तयिष्यति?
8. रोचते मे एष भद्रमयूरः।
9. अलम् आवेगेन।
10. मया सहैव मातरमभिनन्दिष्यसि।
11. प्रतापस्य राज्याभिषेकं गोगुन्दा ग्रामे अभवत्।
12. इदं राज्यं शूराणां शौर्य्येण प्रसिद्धिम् अलभत्।
13. अहं सुवर्णपात्रेषु भोजनं न करिष्यामि।
14. भारते मुगलवंशीयानां शासकानां शासन् आसीत्।
15. प्रतापः प्रमुखदुर्गान् प्राप्तुं इच्छति।
16. अकबरस्य सेनायाः सह प्रतापस्य युद्धम् अभवत्।
17. भामाशाहः प्रतापं निकषा अगच्छत्।
18. जनपदात् जनपदम् अटन्तौ आस्ताम्।
19. गुर्वाज्ञया संस्कृताध्ययनाय हरि द्वारे अगच्छत्।
20. आश्रमस्य स्वामित्वं केशवानन्दाय दत्तवान्।

21. परोपकाराय सतां विभूतयः।
22. वयं तु भवता सह एव निवत्स्यामः।
23. अयं समयः देशाय न शोभनः।
24. अद्य अस्मात् क्षणात् राणा स्वदेशस्य रक्षितुं योत्स्यते।
25. मल्लेषु मल्लः सूरजमल्ल।
26. न कोऽपि भारतीय-शासकाः मल्लेन तुल्यः दृश्यते।
27. धर्माद् हि युद्धात् श्रेयोऽन्यत् क्षत्रियस्य न विद्यते।
28. सः विलद्वारं गत्वा तम् आहूतवान्।
29. तृणानां वह्निना सह संगमः।
30. भवदीया सम्पतिः कथं मदीया।

उत्तराणि—

1. कर्मणि द्वितीया विभक्तिः भवति।
2. आधारोऽधिकरणम्/अधिकरणे सप्तमी विभक्ति भवति।
3. कर्मणि द्वितीया विभक्तिः भवति/कृष् धातुः योगे द्वितीया विभक्तिः भवति।
4. कर्मवाच्ये कर्तरि तृतीया विभक्तिः भवति।
5. अधिकरणे षष्ठी विभक्ति भवति।
6. सम्बन्धे षष्ठी विभक्तिः भवति।
7. सम्बन्धे षष्ठी विभक्तिः भवति।
8. 'रुच' धातुः योगे चतुर्थी विभक्तिः भवति।
9. निषेधार्थकस्य 'अलम्' इति शब्दस्य योगे तृतीया विभक्तिः भवति।
10. 'सह' अव्ययस्य योगे तृतीया विभक्ति भवति।
11. सबन्धे षष्ठी विभक्तिः भवति।
12. कर्मवाच्ये कर्तरि तृतीया विभक्तिः भवति।
13. अधिकरणे सप्तमी विभक्तिः भवति।
14. सम्बन्धे षष्ठी विभक्तिः भवति।
15. कर्मणि द्वितीया विभक्तिः भवति।
16. 'सह' योगे तृतीया विभक्तिः भवति।
17. 'निकषा' योगे द्वितीया विभक्तिः भवति।
18. अपादाने पंचमी विभक्तिः भवति।
19. सम्प्रदाने चतुर्थी विभक्तिः भवति।
20. 'दा' धातु योगे चतुर्थी विभक्तिः भवति।
21. सम्प्रदाने चतुर्थी विभक्तिः भवति।
22. 'सह' योगे तृतीया विभक्तिः भवति।
23. सम्प्रदाने चतुर्थी विभक्तिः भवति।

24. अपादाने पंचमी विभक्तिः भवति।

25. "यतश्च निर्धारणम्" विशेषता प्रदर्शयति सप्तमी विभक्तिः भवति।

26. तुल्यवाचि शब्दानां योगे तृतीया षष्ठी वा भवति।

27. अपादाने पंचमी विभक्तिः भवति।

28. 'गत्यार्थक कर्मणि' यदा गत्यर्थक धातुनां कर्मः मार्ग न भवति तथा चतुर्थी द्वितीया वा भवति।

29. 'सह' योगे तृतीया विभक्तिः भवति।

30. सम्बन्धे षष्ठी विभक्तिः भवति।